

Kortárs komolyzenei belépőjegyek tipográfiája

Orgován Kinga Mária

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4.

Összefoglaló

A belépőjegyek egy lapból álló, szöveget -esetenként grafikai elemeket is- tartalmazó aprónyomtatványok. Elemzésemben arra jutottam, hogy legfőbb céljuk a tájékoztatás, ezért tipográfiájukra elsősorban a leegyszerűsítő, csak a lényegre kifejező karakter jellemző, mely szintén összefüggésben áll a pusztán gyakorlati funkciót előtérbe helyező szemlélettel. Ezen lényeg kiemelési módokat, tipográfiai megoldásokat vizsgáltam elsődlegesen dolgozatomban néhány mai jellegzetes komolyzenei belépőjegy bemutatásán keresztül.

Kulcsszavak: belépőjegyek, betűtípus, kiemelés, tájékoztatás, egyszerűsödés

Abstract

The entrance tickets are broadsheets, which are made up of one sheet and contain text or on occasion graphical signs. In my analyses I realised that their main aim is to give information that's why their typography has a simple character focusing on only the main point. It is also in connection with the aspect, which prefer only the practical function. I studied these emphasising methods and typographical solutions in my composition in the light of the introduction of some daily well-known classical music tickets.

Keywords: entrance tickets, type of print, emphasising, information, simplification

---

Bevezetés

A kisnyomtatványok nem könyv jellegű dokumentumok, s négy ívnél vékonyabb nyomtatványok. Ide tartoznak a külön névvel megnevezett aprónyomtatványok, amelyek többnyire csak egyetlen lapból állnak. Ekkora terjedelműek pl. a gyászjelentések, plakátok, prospektusok, s a jegyek is, amelyek mind fontos információk hordozói (Buda 2000).

Ezen egyleveles nyomtatványokon belül a jegy

1.kép. Egy fesztivál belépőjegye. A szerző fotója.

még speciálisabb, hisz az említett információhordozáson kívül egyfajta pénzürtékkel bíró rendeltetésük is van. A komolyzenei, s minden művészeti alkalomra kiadott jegyek külalakja, tipográfiája azonban az esemény, amely alkalomra kiadattak, minősége által válik különbözővé más egyéb típusú jegyek tipográfiájától (pl. a közlekedési jegyekétől). Tehát az alkalom, a cél, a rendeltetés tulajdonsága alapján egyfajta hierarchia figyelhető meg a jegyek tipográfiájában. Ez megmutatkozhat a jegy anyagának, betűtípusának, méretének, díszítettségének, az elrendezésnek a milyenségében. Komolyzenei koncertjegyek a XIX. századtól léteznek, amikor is a század második felében szélesebb körben kialakult a hangversenyre járás kultúrája. Régen gyakoriak voltak a díszesebb kidolgozású koncertjegyek, mára azonban eluralkodott a jegyek csupán gyakorlati használatát előtérbe helyező szemlélet a tipográfiai megformálást illetően. Így csupán a lényeges információk kifejezésére, kiemelésére szorítkoznak, s szinte minden gyönyörködtető jegyet mellőznek.

Típusok

Fajtájukat tekintve többféle elkülönítési mód is létezik, ezek közül csak néhányat mutatnék be.

A rendező féltől függően vannak a széles körben megrendezett hangversenyekre szóló „tömeg” jegyek, s a szűkebb közönséget érintő koncertekre szóló magánjellegű jegyek (Budapest Főváros Levéltára 2009). Az előadás céljától függően vannak a minden különösebb cél nélküli rendezvényekre szóló jegyek, s az egyéb indokból megrendezett koncertekre szóló jegyek (jótékonyági jegyek pl.). Ezen kívül vannak normális árral bíró, s úgynevezett kedvezményes, szakmai jegyek is.

Ezen különböző típusú jegyek tipográfiája csekély eltérést mutat, de az alapséma többnyire mindig ugyanaz. Nagyobb eltérés csak a magánjellegű jegyek esetében lehet, de ezekre nem térnék ki.

2. kép. A Művészetek Palotája koncertjegye. A szerző fotója.

Elhelyezés és megjelenítés a koncertjegyeken

Hasonlóságok: többnyire a bal felső sarokban egy, a koncertet megrendező intézménynek a logója található.

A jegy felosztását tekintve általában két részből áll: egy kisebb, keskenyebb baloldali sávból; s egy nagyobb, hangsúlyosabb, téglalap alakú jobboldali sávból. Az előbbi rész tartalmazza az említett logót, esetenként a dátumot, a helyszín címét, a szponzorokat, esetleg az előadás rendezőit, ill. egyéb, az eseményre vonatkozó információkat (pl. jótékonyági). Az utóbbi részen található a lényegesebb információk, az ezeken belüli rangsort a betűtípus, az elrendezés, a felosztás hangsúlyozza. Tartalmazza tehát a helyszín nevét, az előadás esetleges célját, a dátumot, a közreműködők neveit, esetenként az ülőhely feltüntetését, a jegy kategóriáját, árát, s egyéb megjegyzéseket is.

Az előbbi tájékoztatások közül több elmaradhat, ill. bővíthet az előadás milyenségétől, céljától, a rendező helyszíntől, s a jegytypustól függően. Előfordulhat a jegyeken kép is a szöveg mellett, melyek általában a fellépő művészeket ábrázolják, ezek sokszor propaganda célzatúak.

A legkitüntetettebb információk egy jegyen az alábbiak: előadás címe, szerzője, célja, a fellépő művészek neve.

Eltérések: a már említett különböző jegytypusoknál mindig észrevehető az eltérés, de sokszor nem számottevő. Megmutatkozik: a méretben, színben, betűtípusban, elrendezés módjában.

Általános szabályszerűséget nem lehet kimutatni, csak alap sémák vannak, melyre nagyjából felépül a jegyek tipográfiája, de az eltérés minden esetben más és más jellegű, ezért külön vizsgálatot igényel minden jegytypus esetén.

Betűtípus

A következőkben két jól ismert, s egy jótékonyági sorozat jegyeinek elemzésén keresztül mutatnám be a koncertjegyek lehetséges tipográfiáját. Elemzésemet mindig a bal felső sarokban kezdem, s fentről lefelé haladok.

A Művészetek Palotája általános belépőjegyének elemzése

Közös jellemző: a betűszín végig fekete. Baloldali sáv: a 'Művészetek Palotája' felirat Gothic Century betűtípusú, félkövérített, s sans serif jellegű. Az alatta lévő szövegek: Arial betűtípusúak, melyre minimális kontraszt, s sans serif jellemző. Számai állóak. (A jegyen a többi betű is Arial típusú, erre többet nem térek ki, valamint jellemzőire sem.) A logóhoz képest a betűméret itt kisebb, ám ezen belül is méretbeli különbségek figyelhetők meg.

Hosszabb, jobboldali sáv: a fönti három sor alatti két sor a jegy leghangsúlyosabb része, hisz ez van legerősebben kiemelve, melyet a nagyobb betűméret, s a félkövérítés tesz itt lehetővé.

Az alatta lévő dátum is hangsúlyos, amit ugyanúgy alakítottak ki. A dátum alatt jellegzetes megoldással az ülőhely pontos megadása áll. Erre, valamint az ez alatti árra is ugyanaz jellemző, mint a dátumnál elmondottakra. Az ár alatti szövegből már csak az ár összegének betűvel való kiírása kitüntetett, a betűméret csak minimálisan nagyobb az utolsó két sornál, a különbség félkövérítés által megy végbe (2. kép).

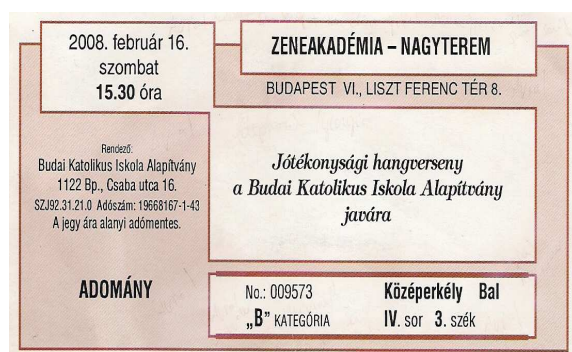
A Zeneakadémia egy jótékonyági koncertjére szóló belépőjegy elemzése

Közös jellemző: a betűszín végig fekete. Baloldali sávon a dátum: Arial betűtípusú, csak az óra feltüntetése félkövérített. Az ez alatt lévő öt sor szintén Arial típusú, a betűméret a dátumhoz képest kisebb, de e szövegtelen belül is csekély méretbeli

TIPOGRÁFIAI DIÁKKONFERENCIA 2009. DECEMBER

Orgován: Kortárs komolyzenei jegyek tipográfiája

különbőség figyelhető meg. Legalul az 'ADOMÁNY' szó ki van emelve, mely félkövérítéssel, verzállal, s nagyobb betűmérettel van érzékeltetve. Betűtípusa: Arial.

3. kép. A Zeneakadémia jótékonyági koncertjegye. A szerző fotója.

Hosszabb, jobboldali sáv: legfelül az intézmény neve, s a terem megnevezése a legkitüntetettebb információ. Betűtípusa: Franklin Gothic Demi, jellemző rá: kis kontraszt, s sans serif jelleg. Verzál, félkövérítés, s nagyobb betűméret által válik hangsúlyossá. Alatta Arial betűtípussal, s verzállal feltüntetve az intézmény pontos címe található, az előbbihez képest kisebb betűmérettel. Külön téglalapban van elhelyezve az esemény különleges célja, mely lévén, hogy a jegy legfontosabb információja a jegynek mintegy fókuszába kerül. Ezen kitüntetést szolgálja a már említett téglalap, s maga az íráskép. Itt a betűtípus Georgia, dől és félkövérített variálással, közepes betűmérettel. Ez alatti kisebb téglalapban az ülhely pontos megnevezése található Arial Narrow betűtípussal feltüntetve. Az ezen belüli lényegesebb adatok nagyobb betűmérettel, s félkövérítéssel szedettek (3. kép).

Egy jótékonyági hangversenysorozat előadására szóló belépőjegy elemzése

Ez esetben a jegy három részből áll. Baloldali sáv: e helyen jól láthatóan a koncertsorozatot szervező intézmények, s az azon fellépő zenekar logói láthatóak.

Hosszabb, jobboldali sávon belüli közös jellemzők: fekete betűszín, s Times New Roman betűtípus, mely talpas, s enyhe kontraszttal

4. kép. Egy jótékonyági koncertsorozat kincertjegye. A szerző fotója.

rendelkező (neobarokk) betűtípus.

Legfőül az előadás célja, jellege szerepel félkövérített, nagyobb betűmérettel.

Alatta a legkiemeltebb adat található (a fellépő híres magyar zenekar neve) félkövérítéssel, s a szövegtesten belül legnagyobb betűmérettel.

Az ez alatti szövegrész (a bordó vonaláig) félkövérítéssel, de kisebb betűmérettel van megformálva.

A továbbiakban a két bordó vonal között az előadás helyszíne, s a dátum szerepel. Az utóbbi félkövérített.

Legalul egy internetoldal címe áll kis betűmérettel.

A jegy jobb szélső oldala: a fellépő zenekar, s híres művészek fotói található e helyen (4. kép).

Befejezés

Vizsgálódásom eredményeként arra a megállapításra jutottam, hogy a komolyzenei jegyeken a lényeg kiemelése a következő módokon érhető el: verzállal, félkövérítéssel, betűméret növeléssel, elrendezéssel, színek kombinációjával, eltérő betűtípus használatával, valamint ezek kombinációjával.

Mint már összefoglalóban említettem, ezen aprónyomatványok esetében (s itt most a „tömeg jegyekre” gondolok) a tipográfia nem szemléltetni, valamely szépérzetet kiváltani kíván, mint inkább egyfajta gyakorlati funkciót ellátva tájékoztatni, adatokat megfelelő módon kiemelni. Mindez persze a jegyek nagyon is gyakorlatias eleve rendeltetéséből ered. Szomorú tény, hogy a régebbi korokra jellemző díszesebb, igényesebb megformálás mára már szinte teljesen kihalni látszik, csak a magán kiadású jegyeknél lehet ilyeneket föllelni. Mindezek ellenére a világos, tagolt elrendezés a jó esztétikai benyomást hivatott kiváltani.

Hivatkozások

Buda Attila: Könyvtári fogalmak kisszótára (2000) *kisnyomatványok*, pp 134.

Budapest Főváros Levéltára (2009) *jegyek*. Legutóbbi frissítés: 2009.12.19. URL: http://bfl.archivportal.hu/id-295-szabo_daniel_hirdetesi_kultura.htm/